

Γύρω από τα σύνορα του Βυζαντίου κατοικούν πολλοί λαοί. Οι γειτονικοί αυτοί λαοί χωνρίζουν το Βυζάντιο και προσπαθούν να το κατακτήσουν. Οι Βυζαντινοί οργανώνονται και τους αντιμετωπίζουν.

Οι Βυζαντινοί **επικοινωνούσαν** με τους γειτονικούς λαούς και προσπαθούσαν να διατηρούν **καλές σχέσεις**.

Συχνά αυτοί **δημιουργούσαν προβλήματα** στην αυτοκρατορία.

- Έκαναν **επιδρομές**,
- **ληλατούσαν** και **κατέστρεφαν** τις καλλιέργειες,
- **καταλάμβαναν** τις ακρινές επαρχίες της αυτοκρατορίας
- **αιχμαλώτιζαν** τους κατοίκους τους.
- Έκλειναν ακόμη τα στενά **περάσματα των δρόμων** της στεριάς και της θάλασσας και **δυσκόλευαν τον ανεφοδιασμό** της πρωτεύουσας με σιτάρι, πρώτες ύλες και άλλα αγαθά.

Τι έκαναν οι Βυζαντινοί;

- οχύρωναν την πόλη τους,
- αντιστέκονταν γενναία και
- κατάφερναν να τους αντιμετωπίζουν, με πολεμικά, οικονομικά και διπλωματικά μέσα.

α. Σλάβοι

- Κατοικούσαν πάνω από τον **Δούναβη**
- πιέζονται από Αβάρους → **μπαίνουν σε βυζαντινά εδάφη**
- μαζί με Αβάρους → **κάνουν επιδρομές μέχρι Θεσσαλονίκη**

β. Άβαροι

- Συγγενικός λαός με τους **Ούνους**
- αντιμετωπίζονται με **στράτο, χρήματα, συνθήκες ειρήνης**

γ. Βούλγαροι

- Λαός ασιατικής καταγωγής
- αντιμετωπίζονται με **συνθήκες**

δ. Άραβες

- Ζούσαν στην άγονη **αραβική χερσόνησο**, σε νομάδες.
- ήταν **έμποροι** και **καμηλιέρηδες**
- **Μωάμεθ - Ισλαμισμός**
- πήρε στοιχεία από το **χριστιανισμό**, τον **ιουδαϊσμό**, την **περσική** και την **αραβική** παράδοση
- **Κοράνιο**: το ιερό βιβλίο των Μουσουλμάνων